

The Ben Ish Chai And The Changing Worm

Parashat Metzorah 5779

R' Yisroel Meir Rosenzweig - enrosenzweig@gmail.com

1. **Vayikra 14:4**

(ד) וצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות ועץ אֶרֶז ושני תולעת וְאֶזָב:

2. **R' Yosef Chaim Al-Chakam [c. 1835 - 1909, Iraq], Aderet Eliyahu, ibid.**

Full text with formatting	Bullet points
<p>וצוה הכהן ולקח למטהר שני צפרים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת. יובן בס"ד דרך רמז והוא שהאדם העושה מצוה צריך לזהר שיעשנה בשלימות שלשה אלה שהם מחשבה דבור מעשה שאם הוא נזהר במעשה לעשות כאשר הוא חייב בה לא יבא להקל בה לחשוב מחשבות שאינם לכבוד ורצון הבורא ית' או לדבר בה דברים אסורים אשר לא צוה ד' כי המחשבה הרעה ודבור הרע ההוא פוגם את המעשה ההוא והנה המעשה הוא גלוי ומפורסם וניכר לכל אבל המחשבה והדבור הם קטני הכמות הרבה ואינם ניכרים בעין ולזה אמר וצוה הכהן הוא הת"ח המוכיח ומלמד דרכי התשובה ולקח למטהר זה הבעל התשובה שבא לטהר עצמו שתי צפרים חיות טהורות</p> <ul style="list-style-type: none"> • שתי צפורים רמז למחשבה ודבור <ul style="list-style-type: none"> ○ שיהיו חיות כי כל דבר שיש בו קדושה נקרא חי כי הקדושה היא מסטרא דחי ○ וצריך נמי שיהיו טהורות שאין בהם נדנדוד חטא ובשביל שהם קטני הכמות ואינם ניכרים בחוש לכן רמזם שתיים יחד <p>אבל המעשה שהוא גלוי ומפורסם רמז בעץ ארז שהוא גבוה הרבה וניכר לעיני הכל יותר משאר אילנות וזהו ולקח למטהר ב' צפורים חיות טהורות רמז למחשבה ודבור</p> <p>ועץ ארז רמז למעשה והכוונה שיהיה לו חיבור שלוש אלה יחד ולא יתפרדו זה מזה ואם תאמר הלא די לנו במה שנשמור חלק המעשה לעשותו כראוי ומה לנו לחוש בחלק המחשבה ודבור שיהיו ג"כ כראוי שאם אנחנו קיימנו המצוה במעשה איך יתכן שיבא זה הדבור הרע שאנחנו מדברים בו או מחשבה רעה קלה הלזו לעשות פגם וחסרון במעשה המצוה היא שהיא נראית לעיני הכל בפועל שהיא מצוה שלמה לזה אמר ושני תולעת כלומר הבט בשינוי התולעת</p> <ul style="list-style-type: none"> • והוא דידוע מ"ש בש"ע [יו"ד] סי' פ"ד בדין התולעים שאם לא פירשו ממקום רבייתן מותרים באכילה אבל אם פירשו מעט נאסרו ע"ש. והנה על זה שמעתי מספרים ששאל מלך אחד לחכם אחד על זאת שאיך יתכן דבר זה בשכל אנושי שזה התולעת אם לא פירש ממקום רבייתו הוא מותר ואם פירש מעט יהיה אסור שאיך יאסור בזה מעט פרישתו שפירש וכאלו מקודם לא היה זה תולע ועכשיו בזה שפירש מכאן לכאן נעשה תולע ואסור והשיב לו החכם אם אתה תמה בזה בשביל שהוא דבר רחוק משכל האנושי אל תתמה על זה דיש דוגמתה בטבע וא"כ תמה על עצמך והביא לו כף קטן וא"ל למלך שירוק בו ורק ואחר כך תכף אמר למלך שיחזיר זה הרוק לתוך פיו ולא קבל המלך שנמאס ממנו אזי אמר החכם למלך והלא בזה הרגע היה הרוק הזה תוך פיך ואיך בזה הרגע שפירש מפיו לתוך הכף אתה מואס בו וחשוב אצלך כמו גרף של רעי וא"כ תמה על עצמך ע"כ שמעתי. איך שיהיה מצינו ראינו בתולע שהוא משתנה מן ההיתר לאיסור בזה המעט פרישות שפירש ממקום רבייתו וכאלו מקודם לא היה תולע ועכשיו נעשה תולע וא"כ גם בזה שאמרתי לך שמעט דבור רע ומעט מחשבה רעה שיהיו עם המעשה יפגמו ויקלקלו אותה אל תתמה בזה כי כמו זה התולע שפירש מעט ממקום רבייתו נשתנה דינו מהיתר לאיסור כן זה המעשה בזה המעט שפירש ממקום רבייתו ע"י דבור רע או מחשבה רעה נתקלקל ונשתנה מטוב לרע ח"ו ולזה אמר ושני תולעת שתשים נגד עיניך ולבך שנוי התולעת שהיא משתנית מהיתר לאיסור בדבר מועט וגם עוד אל תתמה שאיך זה הדבור שהוא מעט הכמות פועל לעשות כמה תקונים למעלה ושכמעט כל תקוני הבעל תשובה תלויים בדבור וכן נמי המחשבה שהיא מעט הכמות לזה אמר ואזוב שתשים נגד עיניך ולבך האזוב שהוא קטן מכל העשבים וגם שהוא מצוי לכל ובזול הרבה ואפילו הכי תמצא שכל הטהרות תלויים בו כמו טהרת פרה אדומה וטהרת המצורע וגם בפסח במצרים כתיב ולקחתם אגודת אזוב ואם כן גם אתה אל תתמה על הדבור כי אמת שהוא קטן הכמות עם כל זה הוא רב האיכות שהכל תלוי בו וכן הוא הדין נמי במחשבה כי מאן דאיהו זעיר איהו רב 	<p>Three levels - thought, speech, action</p> <p>Action can be tainted by improper speech or thought</p> <p>This is hinted to in verse 4 Two birds - thought and speech</p> <p>Should be holy Should be pure</p> <p>Since these two aren't readily perceivable to the eyes of all they are hinted to together</p> <p>Cedarwood - action</p> <p>All three should be bound together</p> <p>Isn't protecting just the action good enough? How could thought or speech impact the action?</p> <p>Crimson thread is a response to this suggestion</p> <p>ושני תולעת = שנוי התולעת</p> <p>The change of the worm</p> <p>Shulchan Aruch YD 84 - insect only becomes forbidden once it leaves its place of origin</p> <p>The difference between permitted and forbidden is a tiny bit of travel</p> <p>The same is true in our case - the action of a mitzvah can become damaged by bad thoughts or speech</p>